

DVAJSET I CHETIRI

Generalnijat direktor na "Eksport-import" me vika samo v dva sluchaja: kogato me premestva ot edna rabota na druga ili kogato zabyrkam njakoja grandiozna kasha. Togava kazva na sekretarkata, che go "njama za nikogo v kancelarijata", zatvarja tapiciranata vrata, vadi ot barcheto vodbata i proiznasja proslovutoto si izrechenie: "Ti znaesh, che az sym te dovel tuk..."

Naistina, onova ljato, sled smyrтта na Ale, Belgrad sjakash syvsem opustja. Nikyde nikoj ot poznatite! Edno avgustovsko utro, dokato tyrshuvah iz dzhobovete na starija si pantalon v bezuspeshno tyrsene na njakoj zabutan kint, se natyknah na vizitna kartichka, napechatana sys zlatni bukvi. Generalnijat direktor na "Eksport-import"! Sled kato nabyrzo montirah prekysnatija film, otidoh da go posetja.

- "Srem, Banat i Bachka, tri syrca junashki..." - kazah az, seshtate li se? "Svobodno si se shibajte, deca, v shibaneto e spasenieto! Velichestveno shibane..."

Ne si spomnjashе nishto, no vse pak mi dade rabota kato kurier. Stremglavo napredvah v sluzhbata. Dnes, sled petnajset godini rabota v "Eksport-import" veche vyrтja rychkata na ciklostila, na kojto se pechata "Vytreshna informacija"!

- JAVi se pri kadrovika! - kaza Generalnijat. - Zapochvash v ponedelnik. Dotogava si kupi drehi i se privedi v prilichen vid...

Izvadi debel portfejl, ot kojto na masata se iztyrkaljaha dva prezervativa, i otdeli njakolko edri banknoti:

- SHTE mi gi vyrnesh ot pyrvata zaplata... A sega, izchezvaj!

Ot strah da ne zakysneja za pyrvata si rabota v zhivota, kojato zapochvashe tochno v sedem, se sybudih kato talasym - v chetiri! Novijat mi zatvornicheski kostjum me ochakvashe na stola. V shest chasa veche pieh kafe v "Kasina" na Terazie zaedno s desetina kloshari i ranobudnici. Typchejki na mjasto kato kavalerijski kon, vidjah kato prez syn kak v "Kasina" vliza tylpa moi bivshi prijateli. Vryshtaha se ot njakakvo zabavlenie.

- Kyde beshe noshtes?

- Tykmo trygvam! - kazah i izbjagah ot "Kasina".

Ale, Mima, Frenk Sajmys, Bane Jegulja, Sydijata, g-n Pavlichek... - te vsichki dnes mi prilichat na artisti v njakoj njam film ot moja predzhivot. Sjakash sa izlezli ot njakakva filmjaga, kojato sym gledal otdavna i veche sym zabravil zaglaviето j.

I noshtta, kogato za posleden pyt plavah s Mima na "Pjana"...

Nosejki se s pomoshhta na noshtnija vetrec, doplavahme do naj-shirokata chast na rekata, tochno nad Ada Medzhica, i tam potopihme na dynoto veshtite na Ale. Neka nikoj ne nosi Miminija pulover! Vjarvam, che tozi vyrzop s kamyk po sredata e oshte tam, pokrit s rechna tinja.

Izpratih ja za posleden pyt do tjah na Senjashka prez strui na dyzhdovalni pryskachki. Vodnite arki, pod koito pretichvahme, sjakash proslavjaha neshto, koeto e moglo da se prevyrne v ljubov. Na Senjashkija pazar sybudihme zaspal seljanin, kojto lezheshe vyrhu kupchina dini. Kupihme edna goljama, kojato seljaninyt dylgo pochukvashe i se vslushvashe kakvo stava vytre:

- Zrjala e - kaza toj. - Syrcevinata j e zrojala; da vi e sladko!

Izkachihme se do stadiona na JUgoslavskata narodna armija. Vhod "D" beshe otvoren i nie bez zatrudnenie stignahme do igrishteto. Vyrvjahme prez nisko podstriganata treva, a naokolo beshe avgustovska nosht, otgore - miliardi zvezdi, a stadionyt shumeshe kato betonna rakovina.

Postavivhme proshtalnata dinja tochno vyrhu bjatalata tochka v centyra. Razrjazahme ja s Miminata pila za nokti.

Mima placheshe nad svojata polovina, syrbaiki hladkija sladyk sok zaedno sys sylzite si. Neshto zavyrshvashe.

Syrreto mi beshe zrojalo.

I sega, petnajset godini po-kysno, dokato kracha po dylgija zastlan koridor kym kabineta na Generalnija na "Eksport-import", se pitam za koj variant li se otnasja: premestvane na mjasto, "na koeto shte mi byde mnogo po-dobre, s ogled na moite sposobnosti", ili grandiozna kasha? A mozhe bi kantorata zhelae da mi podari rychen chasovnik za dylga vjarna sluzhba?

Potyvam v tapiciraniya kabinet na Generalnija. Ot dynoto chuvam glasa mu:

- Tova e drugarjat JAsha Melvi, nash poslanik v Tajlezija...

Rykuvam se i propadam v predlozhenija mi fotjojl vse po-dylboko i vse po-dylboko, dokato drugarjat poslanik izgovarja izrechenieto, koeto me budi ot syn, prodylzhil petnajset godini:

- Vie poznavate li Mima Lashevskaja?

Gospodi, dali sym poznaval Mima Lashevskaja! Vinoven li sym, che ja poznavam?

- Poznavam Mima Lashevskaja.

- Znachi, na tozi priem v kralската rezidencija Ngo Di Than - prodylzhi drugarjat JAsha Melvi monologa si, ocveten ot silen chuzhd akcent, izvednyzh mi se stori, che chuvam neshto strashno poznato! Tazi melodija, kojato izpylnjavaha tuzemcite na chudnovatite si instrumenti, mi napomnjashe na neshto, koeto sym slushal veche njakyde, makar che v Tajlezija bjah ot edna sedmica. Samo da gi vidite tezi instrumenti! Ni naj-malko ne prilichat na evropejskite! Te sa predimno duhovi, dylgi po pet-shest metra, koito proizvezhdat osoben zvuk, podoben na zhuzhene na pcheli ili syskane na zmii... Tajlezijskite muzikanti ne poznavat harmonijata, che dori i polifonijata: sluzhat si s drevna skala samo ot tri tona, koito varirat do bezsyznanie. Vseki ot tezi tri tona si ima svoja visulka v neshto kato cimballa i kambani, ot koito njakoi sa syvsem malki, ne po-golemi ot leshnik, a drugi pyk ogromni - kato kambanite na nashite cyrkvi. Glavnijat instrument e "pharbu-ban", kombinacija ot primitiven fagot, kym kojto sa dobaveni chetiri struni i mjah. Zvukyt mu ima ritualna stojnost i zatova na nego ima pravo da sviri samo plemenen zhrec ot shestnajseta stepen, narichan "pharb" - pazitel na ritualnite tajni. E, ta mozhetе da si predstavite kolko bjah smajan, kogato syvsem jasno i otchetlivo v svirnjata na dvorcovija orkestyr razpoznah pesenta "Oj, Moravo, moe selo ravno..." Mislja, che taka se kazvashe pesenta, nali?

- "SHTo si ravno, shtom se navodnjavash..." - zatananika si Generalnijat, sipvajki vodka na sebe si i na poslanika.

- Tochno taka! I to kyde? Nasred Ngo Di Than! I koeto e naj-smeshno, nikoj, osven men, ne zabeljazvashe, che stava neshto stranno - tam beshe celijat diplomaticheski korpus i kral Nitub Taj Boa. Otnachalo pomislih, che me e hvanalo uiskito ot goreshтината (trjabva da znaete: lete temperaturite v Tajlezija dostigat chetirijset i pet gradusa na sjanka, a pribavete kym tova i neponosimata vlaga!), iskam da kazha, pomislih si, che imam

haljucinaciji, ta go popitah na angleški, no toj ne znaeshe nito duma ot njakoj drug ezik, osven *taj-taj*, na kojto se govori na Tajlezijskija arhipelag. Beshe sysuhren kato trystika i ne tezheshe poveche ot trijsetina kilograma - tjahnoto teloslozhenie ni objasnjava i misterijata na nachina im na izhranvane, nali? Na tajlezijcite, naprimer, e dostatychno da prezhivjat edna shepa oriz dnevno i pache ot korena *gao*, kojto ima silno narkotichno dejstvie; poradi tova celijat narod sjakash e muden, iskam da kazha, vsichki sa njakak si syneni i otdadeni na letargija... Struva ti se, che spjat s otvoreni ochi! Kak inache da si objasnim, che nezavisimost sa poluchili edva prez 1960 g. i che prez cjalata im istorija sa gi eksploatirali, otnachalo kitajcite, posle japoncite i nakraja anglichanite, koito vse oshte pritezhavat sedemdeset procenta ot kapitalite, vlozheni v tajlezijskite plantacii za kauchuk i v uranovite mini. I kak da si objasnim, che za napredyka si prez poslednite deset godini, ako shtete naj-veche i za svojata nezavisimost, tajlezijcite trjabva da se otblagodarjat na edna chuzhdenka (makar che, nali, tova trjabva da byde shvashtano, kato imame pred vid, che edna lichnost izobshto ne e v systojanie da predprieme neshto, ako za nego ne syshtestvuvat uslovija ot obshtestveno-politicheski i ikonomicheski harakter, kakto ni uchi dialekticheskija materializym!), no vse pak - vinagi tova vechno "vse pak" - тази chuzhdenka kato che li gi e izmyknala ot feodalizma i kolonializma; izgradila e pyrvite bolnici i uchilishta i taka stanala tjahnata Kralica *Retha* - pochti neprevodimo, znam, tova ime vodi korena si ot sanskrit i znachi neshto kato "Mydra"! I sega, naj-glavnoto - тази zhena e evropejka, tova go znaeh porano, no otkyde da znam, che bila *nashenka*? Zashtoto prez cjaloto vreme na podgotovkata mi v Sekretariata za vynshni raboti tja beshe izvestna pod imeto Mima Lashevskaja, koeto ni vodeshe do zakljuchenieto, che eventualno e ot polski ili

ukrainski proizhod; edna ot onezi avantjuristki po širokija svjat, koito sa hvanali myzhete si ot ekzotichni strani na Pigal ili Soho, dokato sa bili oshte studenti. No ne, mili mi gospoda, s pomoshhta na prevodach тази vecher v Ngo Di Than uznah, che nashata pesen svirachite sa nauchili ot samata Kralica *Retha* prez svobodnoto j vreme, mislja, za tova mozhetе da mi vjarvate! Uspjah da izdejstvam da me prieme oshte syshtata vecher. Prevedoha me prez cjal labirint ot malki dvorci ot trystika i papirus, po koito bjaha izpisani molitvi s chudnite im jeroglifi *phoeks* i, naj-posle, kogato me vyvedoha pri Kralicata, uznah, che e ot Belgrad, maj shte e zhivjala na Dedinska ulica...

- Na Senjashka! - kazah az i tova beshe pyrvata ili vtorata дума, kojato uspjah da izgovorja ot svoeto vlizane, zashoto drugarjat Melvi spadashе kym onazi blagoslovena kategorija hora, koito, shtom zapochnat da razkazvat neshto, izpadat v chista logoreja - perpetuum mobile! - naj-mnogo se naslazhdavat ot sobstvenite si, dobre oformeni izrechenija i na marcipanenija si glas, taka che, vypreki silnija interes za sydbata na Mima Lashevskа, ne mozheh da preodoleja dremlivostta, kojato nenadejno zapochna da me obzema. Ne znaeh dali za тази zashemetenost prichina e parното v kabineta na Generalnija ili mekijat pljushen fotjojl, v kojto se zadushavah.

- Ozovah se pri edna, ej-bogu, oshte syvsem hubava zhena - prodylzhi drugarjat Melvi. - Ne e veche v pyrva mladost, estestveno! Sedeshe na rogozka i pusheshe evropejski cigari. Onova, koeto naj-mnogo me ozadachi, bjaha zybite j!A imenno, che bjaha celite cherveni. Tova e ot korena *gao*, za kojto veche vi govorih, a na onezi, koito go upotrebjavat, s techenie na vremeto zybite stavat jarko cherveni... Trjabva da vi priznaja, tolkova bjah smuten ot тази sreshta, che napravih edin malyk gaf - podadoh ryka na Kralicata!

- Che kakvo? - reche Generalnijat. - Zashto da ne j podadesh ryka?

- V Tajlezija mnogo malko se rykuvat, pone ne spadashite kym *tajhema*, koito za nas, belite hora, sa nedosegaemi - edin vid tabu. No Kralicata samo dobrodushno se usmihna i prie tova s zhest na istinska lejdi. "Kak e v Belgrad?" - zapita me tja. Objasnih j, che otdavna ne sym bil u nas, no che se nadjavam vsichko da e nared. Znachi, тази zhen a me pitashe naistina za neverojatni neshta! Struvashe mi se, che malko e mrydnala, malko svoenravna, iskam da kazha... Pyrvo se zainteresuva za Ada Ciganlija. Popita me, dali hodja da se kypja. Kazah j, che sega imame njakolko velikolepni olimpijski basejni i sportni centrove i che pochti nikoj ne se kype v Sava, kojato pri tova e i zamyrse na. "Vsichko e zamyrse no - kaza, - tuk za shtastie imame oshte istinski reki, chijato voda mozhe da se pie!" Sled tova me razpitvashe za grejanata rakija; pitashe me dali chashite vse oshte se uvivat v knizhni salfetki ili tova se e promenilo. Kakvo davat po kinata, koj e esenen shampion po futbol. Kazah j, che "Zvezda" e shampion. "Zvezda"... - kaza nostalgichno. - "'Zvezda!' Kakvo stana s SHekularac?" Toj veche ne igrae. "Zashto?" Igrae v Kolumbija. Povtori njakolko pyti: "SHe ki, SHe ki, SHe ki...", sjakash si spomnjashe zabravena duma.

- Naistina - zapita polupijanijat Generalen. - Kakvo li stana s nego?

- CHujte, sega idva naj-smeshното neshto na sveta, na koeto njakoga sym bil svidetel! Popita me dali oshte dyrzhaven himn ni e "Hej, slavjani!" Kazah j, che e toj. Moga li da peja? Kak da ne moga! E, togava, kaza, pejte! I kakvo da pravja? Zapjah "Hej, slavjani..." Znam samo pyrvija kuplet, ta zatova natatyk prodylzhnih mrynkajki. Prisyedini se i Kralicata. Peehme na dva glasa himna i az, estestveno, stanah prav, a tja ostana da

sedi i da mi prigasja. "Hajde, nash'te! - vikna tja. - Sini, sini! Capni mu edin po mutrata, kakvo go galish?" Tova beshe napravo naludnichavo, ako razbirate kakvo iskam da kazha s tova, da gledash Kralicata kak podkrepja njakakyv nevidim futbolem odbor i psuva. Nakraja se pouspokoi i me pomoli da ja izvinja za dyrzhaniето j. Kaza mi, che za pryv pyt ot mnogo godini vizhdala zemljak. Zashtoto, naistina, bjah pyrvijat jugoslavjanin, stypil v tova miniatjurno kralstvo na arhipelag...

- Kyde e to? - popitah drugarja Melvi.

- Tajlezija li? Systoi se ot 326 ostrova i namira mezhdu Taos, Kamland i Mabodzha...

- E, dobre de - popita Generalnijat, na kogoto nishto ne mu beshe jasno, - otkyde se e vzela chak tam?

- Dylga istorija - kaza nashijat poslanik v Tajlezija. - No, nakratko, predi da stane kralica *Retha*, bila sekretarka na tajlezijskija poslanik v Parizh, za kogoto sled tova se omyzhila. Podrobno mi razkaza tezi neshta. Znaete li kakvo ja zapital bydeshtijat j myzh? *Umee li da zashie kopche!* Smeshno, a? No Nitub Taj naistina imal kysmet. Vzel vlastta sled klasicheski dyrzhaven prevrat s pomoshhta na flotata i svalil dalechnija si rodnina, bivsh kral, izvesten homoseksualist. Tova prijatelche mozhelo samo za edna nosht v Las Vegas da proigrae vsichki uranievi zalezhi na Tajlezija! SHushuka se, che ne malka pomosht Nitub Taj poluchil ot Kitaj, vypreki che otnachalo koketnichel s rusite. Vprochem, za vsichko tova mozhete da chuete utre na lekcijata mi ot cikyla *Po aziatskite pytishta v Kolarchevija universitet...* No da ostavim politikata! Naj-mnogo me smaja harakteryt na Kralicata. Nejnijat *izmenen* karakter, iskam da kazha. Zashtoto prez vreme na dylgogodishnata si diplomateska kariera iz Azija sym sreshtal mnogo evropejki, omyzheni za aziatci i vsichki te po njakakyv nachin bjaha zapazili evropejskija si karakter, kak da vi objasnja? Njakakvo

leko koketnichene, svobodno dyrzhanie, i az ne znam kakvo tochno, no vsichki te kopneeha za Francija ili njakoja druga strana, otkydeto bjaha, vsichki zhiveeha s mechtata za ednomesechna pochivka v Evropa vsjaka godina. Tazi ne, gospoda moi! Po duh tja beshe stanala syshtinska aziatka. Govori shepneshkom, a pogledyt j e pylen sys skromnost... Sjakash zad vseki nein zhest stojat hiljadi godini *pharska* civilizacija na tozi dreven narod, kojto e edin ot naj-starite na Zemjata. Osven tova, Kralicata prezira, totalno prezira vsichki materialni oblagi! Oblechena e kato vsichki ostanali tajlezijski zheni, s koprinenena kyrpa, a takiva ima samo sedem - po edna za vseki den. Roklja-ponedelnik, roklja-vtornik i tyj natatyk... Hodi bosa, kakto i vsichki ostanali, a, koeto e naj-interesno, dori i liceto j e pretyrpyalo transformacija - izvestno izpykvane na skulite, shto li, sjakash ochite j sa syvsem drypnati kato na indokitajskite zheni. Ne znam na kakvo se dylzhi tova, ako ne e starata istina, che s vremeto kucheto zapochva da prilicha na gospodarja si! Malko e da se kazhe, che narodyt na Tajlezija ja obozhava! Tam tja ima status na svetica i na Orleanska deva...

Drugarjat poslanik pogledna chasovnika si:

- E - kaza, - da bjagam na zasedanie na Sekretariata za vynshni raboti!

ZHylozelenata trevichka v praznata butilka ot polska vodka prilichashe na usukano styblo.

- Kralicata mnogo mi govori za Vas... - kaza drugarjat Melvi. - Pomoli me da Vi izdirja i da Vi predam тази drebolija...

Ot dzhoba si izmykna miniatjurna kutijka, ukrasena sys sapfiri.

- Beshe mi izkljuchitelno priyatno - kaza toj na sboguvane. - V kraja na sedmicata se vryshtam v Tajlezija, ta ako zhelaete da j izpratite neshto...

- Ne zhelaja - kazah.

Kogato izleze ot kabineta na Generalnija, kojto leko se poklashtashe zad bjuroto si, popitah moga li i az da si vyrvja.

- Njama li da poglednesh kakvo ima vytre? - popita. - Njakoj diamant, a?

Otvorih kapacheto i mezhdu prystite mi edva ne se izplyzna kys rozova hartija: tri nerazdeleni bileta za Kinotekata (prozhekciya ot 21.30 - mesta sedem, osem, sedem), na koito pisheshe, che falshifikacijata se nakazva po zakona.